

Η τρομακτική περιπέτεια ενός μικρού κοριτσιού

Μια ζωή στη σκιά του θανάτου

ΑΑΡΩΝ ΑΠΕΛΦΕΛΝΤ

Τσίλι

μτφρ. Ιακώβ Σιμπή, **επιμέτρο:** Σταύρος Ζουμπουλάκης

εκδ. Καπόν, σελ. 207

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

«*ίσως* δεν έπρεπε να διηγηθούμε την ιστορία της ζωής της Τσίλι Κράους. Η μοίρα της ήταν τόσο σκληρή και άδοξη, που αν δεν είχε πράγματι συμβεί, δεν θα μπορούσαμε ποτέ να τη διηγηθούμε. Συνέβη όμως και δεν μπορούμε να την κρύψουμε».

Με αυτή τη φράση ξεκινά το μυθιστόρημά του «Τσίλι» ο Ααρών Απελφελντ, ένας από τους μεγαλύτερους Ισραηλινούς συγγραφείς, το οποίο γράφτηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1980 και κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Καπόν. Διηγείται τη συγκλονιστική ιστορία ενός παιδιού στερημένου από τη φύση και από την αγάπη των ανθρώπων που παλεύει να επιβιώσει μέσα σε πρωτόγνωρες δυσκολίες και να βρει τη δύναμη για να αρχίσει μια νέα ζωή. Η Τσίλι είναι το μικρότερο παιδί μιας πολυμελούς

εβραϊκής οικογένειας της Ανατολικής Ευρώπης, που το εγκαταλείπουν ακόμη κι οι γονείς του όταν τρέχουν να γλιτώσουν από τους ναζί. Έτσι αρχίζει η περιπλάνηση της μικρής στους αγρούς, στα δάση και στα χωριά, μια τρομακτική περιπέτεια μέσα σε έναν θλιβερό κόσμο, κατά την οποία η ανθρώπινη βαναυσότητα συναγωνίζεται το μαρτύριο του κρύου και της πείνας.

Λίγα χρόνια μετά την κυκλοφορία του συγκεκριμένου βιβλίου, ο Απελφελντ είχε μια μακρά λογοτεχνική συζήτηση με τον Αμερικανό φίλο του και επίσης μεγάλο συγγραφέα Φίλιπ Ροθ (Philip Roth, «Κουβέντες του σιναφιού», εκδ. Πόλις).

Προσωπική εμπειρία

Αναφερόμενος στο συγκεκριμένο μυθιστόρημα ο Ροθ τον ρώτησε για ποιο λόγο, όταν θέλησε να περιγράψει τη δική του τραγική εμπειρία, το έκανε μέσω ενός κοριτσιού. Και γιατί, εντέλει, δεν προτίμησε όπως ο Πρίμο Λέβι να μην κάνει λογοτεχνία, αλλά να παρουσιάσει τις εμπειρίες του όπως τις θυμόταν.

«Προσπάθησα αρκετές φορές να

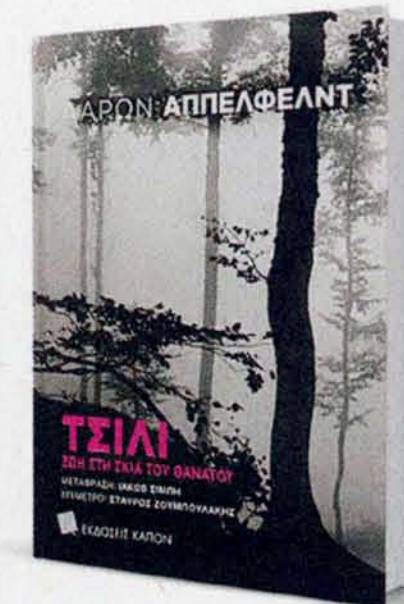
Η μικρή ηρωίδα του Απελφελντ, η Τσίλι, είναι ένα θύμα του Ολοκαυτώματος, ένα από τα εκατομμύρια παιδιά που ορφάνεψαν, κινδύνευσαν θανάσιμα, αλλά πάλεψαν για τη ζωή τους.

«*Η πραγματικότητα είναι πάντοτε πιο δυνατή από την ανθρώπινη φαντασία*», έχει πει ο Απελφελντ στον Φίλιπ Ροθ.

γράφω την «ιστορία της ζωής μου», όλα όσα πέρασα στα δάση αφού δραπετεύσα από το στρατόπεδο συγκέντρωσης. Ωστόσο, όλες μου οι προσπάθειες απέβησαν μάταιες. Η

πραγματικότητα όπως ξέρεις είναι πάντοτε πιο δυνατή από την ανθρώπινη φαντασία», απάντησε ο Απελφελντ. Εκείνη η ισχυρή και διόλου πειστική, κατά τη γνώμη του, αληθινή ιστορία, απέκτησε τη δύναμή της όταν έπαψε να είναι προσωπική. Έτσι αποσπάστηκε από τον έλεγχο τη μνήμης και μπήκε στο λογοτεχνικό εργαστήριο. Με αυτό τον τρόπο γεννήθηκε η Τσίλι, ένα κορίτσι λίγο μεγαλύτερο στην ηλικία από όσο ήταν ο συγγραφέας του, την εποχή που από εκλεπτυσμένο παιδί μιας μικροαστικής οικογένειας το οποίο ζούσε στην Μπουκοβίνα, βρέθηκε να πε-

ριπλανιέται ολομόναχο στον κόσμο επιστρατεύοντας ευφυΐα, πονηριά και ακατάβλητο ένστικτο επιβίωσης. Οι περιπέτειες της ζωής του Απελφελντ, ενός ανθρώπου που έκανε τον εκπατρισμό και τον διωγμό θέμα της λογοτεχνίας του, άρχισαν το 1940. Το 1941 οι ναζί σκότωσαν τη μητέρα του και εκείνος εκτοπίστηκε μαζί με τον πατέρα του σε στρατόπεδο καταναγκαστικής εργασίας. Από εκεί απέδρασε και κρύφτηκε επί τρία χρόνια. Ήταν τότε περίπου 10 ετών. Στα δεκατέσσερα, και αφού κατετάγη μάγιστρος στον σοβιετικό στρατό και έζησε λίγο σε στρατόπεδο εκτο-

Το εξώφυλλο του μυθιστορήματος «Τσίλι» που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Καπόν.

πισμένων στην Ιταλία, μετανάστευσε στην Παλαιστίνη. Αρνούμενος να χρησιμοποιεί πλέον τη μητρική του γλώσσα που ήταν τα γερμανικά, έμαθε εβραϊκά και άρχισε να γράφει.

Ωστόσο, όπως συμβαίνει με τα περισσότερα βιβλία του, η «Τσίλι» δεν είναι ένα μυθιστόρημα για το Ολοκαύτωμα. Ο Απελφελντ δεν επιδιώκει να δημιουργήσει μια μικρή μάρτυρα του λαού της. Περιγράφει ένα άπραγο παιδί, αποπροσανατολισμένο όσο και οι επιζώντες των διώξεων τους οποίους συναντά κατά το φοβερό οδοιπορικό. Με μια μεγάλη διαφορά, την οποία διαπιστώνει ο Σταύρος Ζουμπουλάκης στο επίμετρό του «Ζωή στη σκιά του θανάτου»: Παρά τα πλήγματα της, την πρόωρα χαμένη παιδικότητα και τη ματαιωμένη μητρότητα η Τσίλι δεν έχει χάσει την επιθυμία της για ζωή. Το μυθιστόρημα περιγράφει τον αγώνα της να ευτυχίσει. Και αν πραγματικά είναι μέσα στις δυνατότητες αυτού του κόσμου να ανταμείβει την καλοσύνη και την αθωότητα, τότε στο τέλος της ιστορίας η Τσίλι θα σωθεί και θα βρει τη χαρά.